

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทย

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔^(๑) ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทย โดยมีข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคถิ่นไทยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๕/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ พรรคถิ่นไทยจึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมากกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

๓. ปรากฏว่า พรรคถิ่นไทยได้แจ้งรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมาให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเลยกำหนดเวลาที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานดังกล่าวในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่พรรคถิ่นไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง

(๑) นำส่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔/๓๒๑ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น ตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

มาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าว อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๕

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยและได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคถิ่นไทย (ผู้ถูกร้อง) ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

หัวหน้าพรรคถิ่นไทย (นายพิจิตต์ รัตตกุล) ผู้ถูกร้อง ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้อง ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ถูกร้องขอปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ร้องที่ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ และชี้แจงว่า นับแต่มีการก่อตั้งพรรคถิ่นไทย เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดโดยสุจริตตลอดมา เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ แม้จะยังไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการปฏิรูปพรรคการเมืองก็ตาม โดยดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อ และแบบเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ จำนวน ๒๒๑ คน ดังจะเห็นได้จากกิจการที่ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการไปแล้ว เป็นจำนวน ๘ รายการ ดังนี้

- (๑) เรื่องการเสวนาประชามนตรี จำนวน ๑๓ ครั้ง
- (๒) เรื่องประมวลกิจกรรมพรรคถิ่นไทย จำนวน ๖ ครั้ง
- (๓) เรื่องกิจกรรมการประเมินพรรคถิ่นไทย จำนวน ๑๕ ครั้ง
- (๔) เรื่องกิจกรรมการสัมมนาพรรคถิ่นไทย จำนวน ๒ ครั้ง
- (๕) เรื่องกิจกรรมการหาเสียงพรรคถิ่นไทย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๔๔

(๖) เรื่องกิจกรรมด้านกฎหมายพรรคถิ่นไทย จำนวน ๒ ครั้ง

(๗) เรื่องกิจกรรมกรรมมาธิการพรรคถิ่นไทย ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ ถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๔

(๘) เรื่องกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์พรรคถิ่นไทย จำนวน ๒ ครั้ง

๒. ผู้ถูกร้องได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดส่งรายงานการดำเนินการทางการเมืองและเอกสารต่างๆ ตลอดจนรายงานกิจการอื่นๆ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๐ ครั้ง ดังนี้

(๑) เรื่องเอกสารการจัดตั้งพรรคถิ่นไทย ส่งเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓

(๒) เรื่องการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค และเอกสารประกอบการประชุมใหญ่วิสามัญ

พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) เรื่องโครงการขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน ส่งเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓

(๔) เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคพร้อมเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรค

๕ สาขา

- (๕) เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคพร้อมเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรค ๒ สาขา ส่งเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๓
- (๖) เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค พร้อมเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรค ๑ สาขา ส่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๔
- (๗) เรื่องส่งข้อมูลจำนวนสมาชิกพรรค ส่งเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
- (๘) เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค และเอกสารประกอบการประชุมใหญ่ สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ส่งเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔
- (๙) เรื่องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคส่งเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔
- (๑๐) เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค และเอกสารประกอบการประชุมใหญ่ วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ส่งเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๓. จากการที่ผู้ถูกร้องได้ดำเนินกิจการทางการเมืองมาโดยต่อเนื่อง ผู้ถูกร้องได้ประสานงานกับผู้ร้องโดยได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการในวาระต่างๆ ของผู้ถูกร้องตามความเป็นจริง พร้อมรายละเอียดให้ผู้ร้องทราบมาโดยตลอด และมีความเข้าใจโดยสุจริตว่าเอกสารรายงานกิจการของพรรคที่ได้ดำเนินการในปี ๒๕๔๓ และได้ส่งให้ผู้ร้องภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ นั้น ถูกต้องและมีรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว ซึ่งเป็นการยื่นรายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ร้องได้รับเอกสารไว้และไม่มีการทักท้วงแต่อย่างใด จนกระทั่งกลางเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องว่า รายงานการดำเนินกิจการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ของผู้ถูกร้องนั้นยังไม่สมบูรณ์ ผู้ถูกร้องจึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานดังกล่าวเรียบเรียงใหม่ตามแบบ และได้เสนอเพื่อนำไปประกอบเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๔. ตามที่ผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคตามความเป็นจริงพร้อมรายละเอียดให้ผู้ร้องทราบโดยตลอด แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาส่งรายงานและแจ้งรายละเอียดการดำเนินกิจการของพรรคตามความเป็นจริงที่ถูกต้องตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างต่อเนื่องภายในกำหนดเวลา (วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔) และผู้ร้องได้รับเอกสารตามข้อ ๓ แล้วไม่ได้ทักท้วงแต่ประการใดและไม่ได้ใช้อำนาจเรียกให้ผู้ถูกร้องมาแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่อย่างใด

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้บัญญัติให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุบพรรค และตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติให้พรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ซึ่งตามหลักฐานข้อเท็จจริงที่ปรากฏ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องทราบ่า พรรคการเมืองใดส่งหรือไม่ส่งรายงานดังกล่าวภายในวันที่ ๑ เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันที่ล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว จึงถือได้ว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ แล้ว เพราะนายทะเบียนมีหน้าที่และต้องตรวจสอบได้ทันทีเมื่อพรรคการเมืองใดไม่จัดส่งรายงานดังกล่าว ผู้ร้องก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๔ แต่ปรากฏว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งล่วงเลยกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นเวลาถึง ๔๕ วัน จึงเป็นคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่สามารถหยิบยกขึ้นมาดำเนินกระบวนการพิจารณาถึงศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะเป็นคำร้องที่ขาดอายุความในการดำเนินคดี

๕. คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องที่ขัดต่อกฎหมาย เพราะเป็นคำร้องที่ผิดตัวบุคคลในคำร้องดังกล่าว ในช่องคู่ความระหว่างนายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ผู้ร้อง กับนายพิจิตต รัตกุล ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นคู่ความในคดีซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ พรรคการเมืองที่นายทะเบียนแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล พรรคถิ่นไทยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ ดังนั้น พรรคถิ่นไทยจึงเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นเพียงผู้แทนของพรรคการเมืองเท่านั้น

ดังนั้น การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทยโดยผู้ถูกร้องคือ นายพิจิตต รัตกุล นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องไม่ได้ยื่นคำร้องต่อพรรคถิ่นไทยซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย จึงเป็นการยื่นคำร้องผิดตัว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องว่าไม่สามารถขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องดังกล่าวได้ เพราะเหตุที่ยื่นคำร้องผิดตัวบุคคล ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการต่อสู้คดีของผู้ถูกร้อง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด
ดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยครบถ้วนแล้ว จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

๒. ขอให้วินิจฉัยว่าคำร้องของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ที่กล่าวหาผู้ถูกร้องนั้นขาดอายุความในการดำเนินคดี

๓. ขอให้วินิจฉัยว่าคำร้องของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเหตุที่ยื่นคำร้องผิดตัว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งให้รวมไว้ในสำนวนและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และหากผู้ร้องประสงค์จะชี้แจงเพิ่มเติมให้กระทำได้ภายใน ๑๕ วัน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ชี้แจงเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑. ผู้ร้องได้ตรวจสอบเอกสารของพรรคถิ่นไทยที่รายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองปรากฏเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้องรวม ๒ ครั้ง ได้แก่

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ พรรคถิ่นไทยได้จัดส่งเอกสารการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคถิ่นไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ เพื่อแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากได้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมจำนวน ๔ คน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติของที่ประชุมครั้งดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๔ และรายงานการประชุมใหญ่ครั้งนี้มีการแถลงผลงานของคณะกรรมการบริหารพรรคให้ที่ประชุมทราบพร้อมทั้งการรับรองงบการเงินประจำปี ๒๕๔๓ โดยการรายงานผลงานของคณะกรรมการบริหารพรรคมีหัวข้อตามแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) เป็นไปตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดไว้แต่รายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการเมื่อเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว

๑.๒ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ พรรคถิ่นไทยได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด

๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยสรุป ดังนี้

(๑) ในชั้นจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคถิ่นไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ และแจ้งให้พรรคถิ่นไทยได้ทราบ พร้อมทั้งได้จัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานของพรรคการเมือง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพรรคการเมือง ซึ่งในคู่มือดังกล่าวได้มีการระบุรายละเอียดวิธีการในการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองพร้อมทั้งโทษไว้อย่างชัดเจน

(๒) ในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ที่อาคารชินวัตร ๓ โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม ซึ่งมีนายประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ ผู้อำนวยการพรรคถิ่นไทย นายคมชาญ หทัยลักษณ์ และนายกิติภณ พงศ์พิทยา ผู้ช่วยผู้อำนวยการพรรคถิ่นไทย เข้าร่วมประชุมด้วย ในวาระที่ ๓.๗ ได้มีการแจ้งเตือนให้ที่ประชุมทราบว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๐ วันนับถึงสิ้นปีปฏิทิน หัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายและได้คำนึงถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายว่ามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เนื่องจากมีบทกำหนดโทษทางอาญารวมถึงการยุบพรรคด้วย จึงได้จัดให้มีโครงการต่างๆ เพื่อให้คำแนะนำและพัฒนาบุคลากรของพรรคการเมืองเป็นประจำทุกปี โดยจัดสัมมนา ฝึกอบรม และพบปะกับบุคคลของพรรคการเมืองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมืองประจำทุกๆ ๒ หรือ ๓ เดือน การสัมมนาผู้บริหารพรรคการเมือง การสัมมนาเชิงปฏิบัติการสาขาพรรคการเมือง การจัดทำวารสารพรรคการเมืองสัมพันธ์ คู่มือปฏิบัติงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองต่างๆ ทางโทรศัพท์และผู้ติดต่องานที่สำนักงานหรือทางโทรศัพท์อยู่เป็นประจำ

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีพรรคการเมืองที่ต้องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจำนวนมากและบางพรรคการเมืองได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองพร้อมกับเอกสารอื่น หรือรวมกับรายงานอื่นๆ ที่พรรคการเมืองต้องรายงานต่อนายทะเบียนตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความรอบคอบครบถ้วน จึงใช้เวลาในการตรวจสอบระยะหนึ่ง และได้ดำเนินการนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาขึ้นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่ไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกรณี

ของพรรคถิ่นไทยนายทะเบียนเห็นชอบในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และนำส่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

๔. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อไม่ปฏิบัติตามย่อมมีความผิด ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากความรับผิดทางแพ่งหรือทางอาญาทั่วไป

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องเพิ่มเติมไว้พิจารณาในคราวเดียวกันกับคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยและรับเอกสารที่แนบมากับคำร้อง (เฉพาะที่เพิ่มเติม) รวมไว้ในคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องขอให้มีการสั่งยุบพรรคถิ่นไทย ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

พิจารณาแล้ว ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการในวาระต่างๆ ของผู้ถูกร้องตามความเป็นจริง พร้อมรายละเอียดให้ผู้ร้องทราบมาโดยตลอด และผู้ถูกร้องมีความเข้าใจโดยสุจริตว่า เอกสารรายงานกิจการของพรรคที่ได้ดำเนินการในปี ๒๕๕๓ และได้ส่งให้ผู้ร้องในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ นั้นถูกต้อง และมีรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว และเป็นการยื่นรายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดโดยผู้ร้องได้รับเอกสารไว้และไม่มีการทักท้วงแต่ประการใด ผู้ร้องไม่ได้ใช้อำนาจเรียกให้ผู้ถูกร้องมาแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่อย่างใด

โดยที่ผู้ถูกร้องมีข้อต่อสู้ดังกล่าวข้างต้น กรณีของผู้ถูกร้องจึงเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)^(๒) ดังนั้น ก่อนที่ผู้ร้องจะตัดสินว่า ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑)

(๒)

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

ฯลฯ”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า

“ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ ผู้ร้องจะต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวเสียก่อน แต่ผู้ร้องก็มีได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด^(๓) จึงเป็นเหตุให้การตัดสินความผิดของผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ด้วยเหตุนี้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) การที่ผู้ร้องมีได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๓) ก็เนื่องจากผู้ร้องมีได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณา จึงทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบข้อกล่าวหาและไม่อาจโต้แย้งผู้ร้องได้ ด้วยเหตุนี้ ในชั้นการพิจารณาของผู้ร้อง จึงไม่ปรากฏข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้อง